

De la Oxford la București Universul Familiei Regale Române Portrete din Arhivele Britanice Expoziție organizată la Muzeul Municipiului București

Dana CIOBANU

În contextul freneziei economiei de piață, „piața” culturii este o sintagmă atât de vehiculată încât se apropie de consacrare. Acum, mai mult decât oricând, cultura se află în poziția ingrătă de a se justifica, de a se explica, de a se legitima și, în cele din urmă, de a se scuza pentru simplul fapt că nu contribuie la sporirea PIB-ului, și că mai mult, are nevoie de subvenționare continuă.

Se vorbește chiar despre „productivitatea culturii”! Lăsând de o parte contradicția de termeni, cum este oare percepută CULTURA? Ca o necesitate, un lux, o „povară” care apăsă umerii economiei naționale?

În opoziție cu natura, o definiție simplistă și oarecum extremă a artei spune că aceasta din urmă reprezintă nevoia omului de a crea ceea ce nu găsește în natură.

Creația este, așadar, forța motrice iar finalitatea artei este îmbunătățirea calității vieții. La fel ca și creșterea economică ! Ce fericit punct de tangență între aceste categorii aflate într-o tradițională dihotomie!

În acest amplu și contorsionat context, muzeului îi revine misiunea de a păstra, a conserva producțiile culturale mai vechi sau de a le promova pe cele noi. În ambele cazuri, finalitatea actului muzeal este de a expune cultura, deci de a relaționa cu publicul, de unde rezultă implicit conotația socială deloc neglijabilă. Pe scurt, muzeul (ce misiune onorantă!) păstrează cultura/istoria și le expune spre a educa. Ce se întâmplă însă cu expunerea permanentă? De câte ori vine o persoană să viziteze expoziția de bază a unui muzeu? O dată pe lună? O dată pe an? O dată la doi ani? O singura dată? În urmă unui chestionar pe care l-am distribuit în vara anului trecut a reieșit că cei pe care îi putem include în categoria „prieteni muzeului” vin ,pentru expunerea permanentă, în medie, o dată pe an.

Ce se întâmplă cu adevărat în activitatea de muzeu? Nu este suficient de cunoscut că muzeul, pe lângă expoziția de bază, are o activitate susținută, concretizată în evenimente culturale (happening-uri, după noul limbaj!), în activități pedagogice, de educație alternativă, activități de cercetare, de editare a publicațiilor proprii, dar mai ales în expoziții temporare. Despre acestea din urmă aș vrea să vorbesc:

Muzeul Municipiului București este recunoscut pentru bogata activitate culturală; în mod constant, pe lângă expoziția dedicată istoriei și administrației bucureștene, muzeul nostru organizează și găzduiește expoziții temporare pe teme cât mai diverse, fără aparentă legătură cu specificul său. Este apanajul activităților veritabil culturale de a se subordona universalității actului artistic. O simplă enunțare a titlurilor expozițiilor temporare care au avut loc în sălile Muzeului Municipiului București ne va purta prin întreaga Europă.

Astfel, în luna ianuarie, în colaborare cu Institutul Francez din București și Ambasada Israelului, muzeul nostru a organizat expoziția fotografului francez Bruno Cogez, intitulată "Evreii din România". Expoziția, de o înaltă ținută artistică a prezentat nu imaginile atroce cu care evocarea holocaustului ne-a obișnuit, ci imagini nostalgice, emoționante, care aduc o undă de regret în fața îmbătrânirii și împușinării acestei minorități etnice.

În luna februarie, Muzeul Municipiului București și Fundația Culturală Finroart XXI au prezentat publicului bucureștean o expoziție care a adus împreună artiști români și finlandezi contemporani, dintre cei mai celebri, un adevărat "joint-venture" cultural.

Tot în luna februarie, Fundația Culturală Accumm a prezentat la Palatul Suțu „Cel mai mic festival de film spaniol”, unde au rulat cele mai noi și mai premiate producții ale cinematografiei spaniole.

Luna martie a debutat cu expoziția dedicată Proiectului Cultural "Ruse - Oraș Frumos", realizată în cadrul colaborării cu Ambasada Bulgariei la București și cu Primăria și Prefectura din Ruse.

Luna aprilie a însemnat pentru bucureșteni întâlnire cu familia regală română prin intermediul ineditei expoziții de fotografii aflate în colecțiile celebrelor *Victoria and Albert Museum* și *National Portrait Gallery* din Londra. Despre această expoziție aş vrea să vorbesc mai pe larg.

Expoziția de fotografii cu portretele familiei regale a României, precum și ale capetelor încoronate cu care regii României sunt înrudiți, a avut loc în luna aprilie la Muzeul Municipiului București.

Acest eveniment a reprezentat o premieră mondială și a avut o mare însemnătate din mai multe motive. Portretele fotografice sunt de format mare, și din punct de vedere grafic au o calitate excepțională, fiind reproduceri moderne realizate direct după negativele originare care se află în arhivele fotografice ale celor două muzee britanice de mare prestigiu mai sus amintite. Fotografiile nu au fost publicate nicăieri până acum, iar colecția prezentată la Palatul Suțu reprezintă o selecție unică, făcută de un eminent critic, cercetător și lingvist britanic, domnul Russel Harris.

Domnul Harris este licențiat al Universității din Oxford, unde a fost student la Colegiul Balliol, ctitorit în 1263 de John Balliol, regele Scoției. În lunga sa istorie, Balliol College a avut ca studenți trei Prim Miniștri britanici (Asquith, Macmillan și Heath), pe regele Harald V al Norvegiei, precum și o serie întreagă de distinse personalități, printre care scriitorii Graham Green, Aldous Huxley și Hilaire Belloc, economistul Adam Smith, Lordul Curzon, Viceregele Indiei, Ministrul Liberal Lordul Roy Jenkins, fost cancelar al Universității din Oxford, s.a.

Expoziția de la București a fost cu atât mai extraordinară cu cât ea a reprezentat o inițiativă particulară independentă a domnului Harris, care a subvenționat direct cheltuielile aferente acestei manifestări (reproducerea fotografică, permisiunea de copyright, tipărirea și editarea catalogului expoziției, s.a.). Acest fapt este și el în sine o premieră, demonstrând pe de o parte avantajul unui spirit liber de antrepriză culturală britanică, care trebuie încurajat și felicitat, și pe de altă parte receptivitatea și clarviziunea echipei de specialiști ai Muzeului Municipiului București. Luând în considerație cele de mai sus, este concludent că un asemenea exercițiu, dacă ar fi trecut prin angrenajul birocratic anglo-român, ar fi fost mult mai greu și infinit mai costisitor.

Asemenea inițiative ar trebui nu numai încurajate și multiplicare, dar ar trebui chiar să servească drept exemplu și în România pentru sponsorizarea unor viitoare expoziții românești în străinătate de către noua clasă socială de afaceri din România, care aspiră la respectabilitate și recunoaștere internațională.

Din punct de vedere istoric și artistic, expoziția de la București are o mare valoare intrinsecă. Așa cum arată catalogul expoziției, negativele fotografice provin din colecțiile unor fotografi instalați la Londra la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, și care au beneficiat de patronajul familiei regale britanice și implicit al aristocrației vremii. Atelierele fotografice din Londra ale lui Lafayette, Vandyk, Bassano și Walter Barnett au atras și atenția familiilor regale europene, printre care și familia regala a României (Regele Ferdinand, Regina Maria, Regele Carol al II-lea, Regina Mama Elena și Prințul Nicolae). Toate portretele au o mare ținută artistică și tehnică, iar cele mai numeroase sunt cele ale Reginei Maria, care a fost o clientă constantă a lui Barnett încă din 1902, și a lui Vandyk în anii 1920.

Publicului român, mai puțin inițiat în legăturile de alianță ale familiei Regale Române, i s-a prezentat în expoziție și un tablou genealogic selectiv, arătând căsătoriile cu celelalte dinastii europene, și ele prezente în expoziție, familii dintre care la ora actuală, doar cea britanică și-a păstrat continuitatea tronului.

În februarie 2004 Domnul Russel Harris a fost invitat la New Delhi de către British Council pentru a ține o conferință despre Arhivele fotografice britanice, iar în anii precedenți a organizat la New Delhi, Chandigarh și Jaipur, în calitate de invitat al British Council, o expoziție de fotografii ale dinastiilor de Maharajah, provenind din aceleași surse de arhive ca și expoziția de la București. Domnia sa este autorul al mai multor cărți și albume de specialitate din acest domeniu, iar anul acesta este programat să prezinte expoziții similare la Moscova și Paris.

Luna iunie a stat sub semnul amplelor manifestări prilejuite de „Zilele Vienei la București”, eveniment realizat de Municipalitatea Vineză cu sprijinul Primăriei Capitalei. Aceasta s-a înscris într-un ambițios proiect al Primăriei Orașului și Landului Viena, ce își propune să implice toate capitalele țărilor candidate la Uniunea Europeană în dialogul politicilor municipale, ca parteneri cu drepturi egale. Palatul Suțu a găzduit expoziția de „Afișe Veneze”, ce a cuprins o selecție de peste 120 de piese, toate reprezentative pentru bogata tradiție a acestui oraș. Au fost expuse, în premieră pentru bucureșteni, afișe, unele adevărate opere de artă, realizate începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al 19-lea și până azi, pomind de la avangardele culturale ale sfârșitului de secol 19, trecând prin afișul politic al perioadei interbelice și până la cele ce reflectă diversitatea culturală a Vienei zilelor noastre.

La începutul lunii iulie, la Palatul Suțu, a fost lansat albumul „Aromânii / Les Aroumains/The Aromanians”, autor Corneliu Beda; acest eveniment a fost urmarea firească a faptului că în perioada aprilie 2001-mai 2003, sub forma unor expoziții temporare, albumul a fost prezentat, în diferite săli ale muzeului, în peste 600 de imagini care au fost incluse în versiunea finală.

Expoziții temporare ca „Metalul în viața cotidiană a bucureștenilor” sau „Manuc-Bei” valorifică bogatul patrimoniu al muzeului, aducând publicului avizat adevărate mărturii de istorie bucureșteană.

Alături de expozițiile temporare, concertele, recitalurile, serile medievale vin să întregască ampla activitate culturală ce este monedă curentă la Palatul Suțu. Însăși aceasta fermecătoare clădire din inima capitalei, ce a supraviețuit în întreaga ei frumusețe, este un bun motiv pentru ca obișnuitul trecător să-și suspende grijile cotidiene și să-și ofere un răgaz de liniște și bucurie atât de familiare traiului din Bucureștiul de altădată, pe care le mai putem simți numai pentru că, iată, există Muzeul care a știut să le păstreze pentru noi și generațiile viitoare.

Așternând aceste rânduri simt că apare o cauză care, prin importanța și noblețea sa, nu ar avea nevoie de nici un demers. Cu adevărat, cultura și gestionarul său, muzeul se legitimează prin însăși definiția și rolul lor în societate.

**From Oxford to Bucharest
- The Universe of the Romanian Royal Family -
Portraits from the British Archives
- Exhibition Organized by the Municipal Museum of Bucharest -
SUMMARY**

Among the exhibitions organized at the Municipal Museum of Bucharest, an expressive and impressing one brought to Bucharest photographs of the Romanian Royal Family, belonging to two famous British museums - the Victoria and Albert Museum and the National Portrait Gallery. The initiative was due to Mr. Russel Harris, eminent critic, scientist and linguist.

The article presents special events organized at the Suțu Palace during the year 2004, events completing and enriching the functions of the basic permanent exhibition.